

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-2223 15, 19, 19¹, 19², 19³, 32¹, 36, 37, 47, 55, 56, 81, 89 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 20¹, 58¹, 128² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-2223 1, 6, 19, 19¹, 19², 55 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 19³ STRAIPSNIU ĮSTATYMO NR. XIII-704 9 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – ĮSTATYMAS) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO PAPILDYMO 247¹ STRAIPSNIU IR KODEKSO 589 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ (TOLIAU VISI KARTU – PROJEKTAI)
(TAP NR. TAP-21-1909), TAP-21-1910, TAP-21-1911, TAP-21-1912) (TAIS NR. 20-14665(3), 20-14667(3), 21-34542, 20-14666(3))**

2022-01-28 Nr. NV-226

Vilnius

1. Projektų rengėja – Aplinkos ministerija.

2. Projektais siekiama užtikrinti visuomenės dalyvavimą priimant aplinkosauginius sprendimus, užtikrinti aplinkosauginių reikalavimų pažeidimų prevenciją (AAĮ pakeitimo projekte numatytos griežtesnės baudos asmenims už netinkamą alyvos atliekų tvarkymą ir asmenims, teikiantiems neteisingą ar melagingą informaciją, reikalingą sprendimui dėl PAV ar atrankos išvadai priimti), pagerinti įrenginių, kurių eksploatavimui reikia taršos leidimo, aplinkosauginę kontrolę.

3. Dabartinė situacija:

- Dėl Įstatymo 15 straipsnio 1 dalies pakeitimo: planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme ir jį įgyvendinančiuose teisės aktuose numatytas vietos ir technologinių alternatyvų vertinimas ir pasirinkimas, tačiau nėra aiškiai nurodoma, kad alternatyvos negali būti pasirenkamos išankstiniais sprendimais, nes jų pasirinkimas iki strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ar planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūrų pažeidžia tarptautinių teisės aktų, įskaitant ir Orhuso konvenciją, nuostatas;
- Dėl Įstatymo 19 straipsnio 1 dalies pakeitimo: šiuo metu nustatyta, kad aplinkos ministro įgaliota institucija prieš fiziniam ar juridiniam asmeniui pradedant eksploatuoti ūkinės veiklos objektą ir vykdyti ūkinę veiklą patikrina, ar ūkinės veiklos objekte įgyvendintos leidime nurodytos sąlygos, kurios privalo būti įgyvendintos iki ūkinės veiklos vykdymo pradžios. Tačiau patikrinimo apimtis nėra pakankama, nes į TIPK ar taršos leidimo sąlygas nėra perrašomi visi konkrečiai veiklai taikomi aplinkosauginiai reikalavimai ir sąlygos, priemonės reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai sumažinti ir (ar) jį kompensuoti;
- Dėl Įstatymo 19² straipsnio 11 dalies papildymo 12 punktu ir Įstatymo Nr. XIII-704 pakeitimo: Įstatyme nustatyta, kad jeigu Aplinkos apsaugos įstatymo 19² straipsnio antroje dalyje nurodytam įrenginiui (jo dalies, kelių įrenginių ar jų dalių) eksploatuoti iki 2014-07-01 buvo išduotas TIPK leidimas, *per ketverius metus nuo šio įstatymo įsigaliojimo* šis leidimas turi būti pakeistas Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklių (toliau – Taršos leidimų taisyklės) reikalavimus atitinkančiu taršos leidimu, turinčiu atitinkamas specialiąsias dalis. Šis įstatymas įsigaliojo 2018 m. sausio 1 d., nurodytas ketverių metų terminas baigėsi 2021 m. gruodžio 31 d. Kadangi nurodyta funkcija apribota laike (t. y. iki 2022 m. sausio 1 d.), pasibaigus šiam terminui atsirado teisinis neapibrėžtumas, nes Aplinkos apsaugos agentūra (toliau – AAA) nebeturi teisinio pagrindo reikalauti reikiamos informacijos ir sutvarkyti leidimus, tačiau prievolė pakeisti leidimus lieka neįvykdyta dėl veiklos vykdytojų atsisakymo bendradarbiauti ir teikti reikiamą informaciją;
- Dėl įstatymo 19¹ straipsnio 14 dalies 9 punkto ir 19² straipsnio 11 dalies 9 punkto: AAA turi priimti sprendimą panaikinti TIPK ar taršos leidimo galiojimą, jei Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme nustatyta tvarka 3 kartus per metus nustatoma, kad TIPK ar taršos leidime nustatyti leistinos taršos (kiekio ir (ar) koncentracijos), atliekų susidarymo, laikymo normatyvai viršijami. Įgyvendinant

minėto punkto nuostatas, dėl jų taikymo praktikoje kyla neaiškumų tiek AAA, tiek ir veiklą vykdančioms ūkio subjektams (pvz., nuo kokios konkrečios dienos pradedami skaičiuoti 3 pažeidimai, kokie pažeidimai laikomi pakartotiniais ir pan.);

- Dėl siūlomo įstatymo 19¹ straipsnio 14 dalies 11 punkto ir 19² straipsnio 11 dalies 11 punkto: nustatyta atveju, kai veikla vykdoma valstybei priklausančiame sklype, kuriame ūkio subjektas neturi teisės vykdyti veiklą dėl to, kad pasibaigė nuomos sutartis ir į pakartotinius AAA raginimus sutvarkyti teises vykdyti veiklą tokioje vietoje ūkio subjektas nereaguoja. Bankroto ar veiklos nutraukimo atveju kyla neaiškumų, kas atsakingas už valstybei priklausančioje žemėje likusių atliekų sutvarkymą;
- Dėl Įstatymo 47 straipsnio ir 55 straipsnio 5 dalies pakeitimo: vadovaujantis Įstatymo 47 straipsniu, nustačius šio straipsnio 1 dalyje išvardintuose Įstatymo straipsniuose nurodytus pažeidimus, juridinis asmuo įspėjamas raštu ir jam nustatomas protingas terminas nustatytiems pažeidimams pašalinti. Įstatymo 47 straipsnio 1 dalyje nurodyta Įstatymo 55 straipsnio 5 dalis, kurioje numatyta sankcija už ūkinės ar kitokios veiklos vykdymą, objektų naudojimą nesilaikant TIPK ar taršos leidime nustatytų sąlygų arba nesilaikant įregistruotam įrenginiui nustatytų reikalavimų po rašytinio įspėjimo apie pažeidimą. Esant tokiam reglamentavimui, susidaro teisinė dviprasmybė, kadangi šiems juridiniams asmenims už tokį patį TIPK ar taršos leidimo sąlygų pažeidimą gali būti arba iš karto taikoma Įstatymo 55 straipsnio 5 dalyje nustatyta sankcija, arba gali būti skirtas tik rašytinis įspėjimas. Jei veikla vykdoma nesilaikant TIPK ar taršos leidime nustatytų sąlygų, kyla grėsmė, kad gali būti padaryta didelė žala aplinkai, tuo tarpu juridiniam asmeniui reali sankcija už šį pažeidimą gali būti neskiriama;
- Dėl įstatymo 15 straipsnio 1 dalies, 19 straipsnio 2 dalies, 19³, 37 straipsnių, 55 straipsnio 3 dalies, įstatymo priedo, naujų 20¹, 58¹ straipsnių: Įstatymas nustato, kad planuojamos ūkinės veiklos organizatorius (užsakovas), planuojantis vykdyti ūkinę veiklą, kuriai reikia atlikti Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nustatytas procedūras, šias procedūras atlieka iki leidimo išdavimo, tačiau nenustato pareigos tokias procedūras atlikti iki OTN įrenginių įregistravimo ir užtikrinti, kad OTN įrenginiuose vykdoma veikla atitiktų sprendime nustatytas sąlygas ir sprendime dėl PAV ir (ar) atrankos išvadoje nurodytą ūkinės veiklos mastą bei charakteristikas, numatytas priemones reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai sumažinti ir (ar) jį kompensuoti, kurios turi būti įgyvendintos konkrečiame etape. Aplinkos apsaugos įstatyme nustatyti OTN įrenginių registracijos duomenų tikslinimo ir įrenginių išregistravimo pagrindai, prievolė saugiai nutraukti įrenginio veiklą jį išregistravus yra nepakankami; nenustatyti OTN įrenginių registracijos duomenų teikimą atgrasantys principai, kai įrenginys šiame įstatyme nustatytais pagrindais buvo išregistruotas ir nepašalintos išregistravimą lėmusios priežastys arba nepraėjo šiame įstatyme nurodytas terminas, kad skatintų laikytis įrenginio eksploatavimo sąlygų ir (ar) aplinkosauginių teisės aktų reikalavimų;
- Direktyvos 2004/42/EB reikalavimai dėl jos I priede išvardintų produktų (dažų ir lakų, transporto priemonių pakartotinės apdailos produktų) pateikimo į Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teritorijos rinką (gali būti pateikiami tik jei jie yra pagal Direktyvą paženklinėti ir juose LOJ kiekis neviršija nurodyto II priede), perkelti į nacionalinę teisę aplinkos ministro ir ūkio ministro įsakymu, tačiau aukštesniu lygiu – įstatymu tokie ribojimai neįtvirtinti; nenustatyta atitinkama juridinių asmenų atsakomybė;
- Dėl įstatymo 32¹ straipsnio 4 dalies: šiuo metu reglamentuota, kad savivaldybės ir (arba) valstybės įgaliotos institucijos pagal kompetenciją pačios ar per trečiuosius asmenis vykdo būtinas aplinkos atkūrimo priemones. Ši įstatymo nuostata tiksliai nenurodo, kas (savivaldybės ar valstybės įgaliotos institucijos) yra atsakingos už žalą aplinkai prevencijos priemones, būtinųjų priemonių organizavimą ir vykdymą ir kitokių darančių žalą aplinkai veiksmų skubią kontrolę, sulaikymą, pašalinimą. Taip pat esančiam reglamentavime nėra nustatyta kas turi atlyginti nuostolius kai nėra nustatytas atsakingas už žalą aplinkai asmuo arba ūkio subjektas neegzistuoja;
- Dėl Aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 36, 37, 47 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 128² straipsniu: vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymu, biologinių atliekų (išskyrus biologiškai skaidžias sodų ir parkų atliekas) jų susidarymo vietoje tvarkymo kontrolę vykdo Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos inspektoriai. Šiuo metu Aplinkos apsaugos įstatyme nenustatytos ekonominės sankcijos už biologinių atliekų (išskyrus biologiškai skaidžias sodų ir parkų atliekas) tvarkymo reikalavimų, reglamentuojamų teisės aktuose, nevykdymą. Baudos už alyvų

atliekų tvarkymą nustatytos Aplinkos apsaugos įstatymo 81 ir 89 straipsniuose ir priklausomai nuo atliekų kiekio yra nuo 600 iki 30 000 eurų, už pakartotinį pažeidimą – nuo 1 200 iki 55 000 eurų;

- Dėl ANK pakeitimo projekto: vadovaujantis Atliekų tvarkymo įstatymu, biologinių atliekų (išskyrus biologiškai skaidžias sodų ir parkų atliekas) jų susidarymo vietoje tvarkymo kontrolę vykdo Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyba. Šiuo metu Administracinių nusižengimų kodekse nėra atskirai nustatytų ekonominių sankcijų už biologinių atliekų (išskyrus biologiškai skaidžias sodų ir parkų atliekas) tvarkymo reikalavimų nevykdymą.

4. Projektas siekiama:

- atsižvelgti į Orhuso konvencijos Atitikties komiteto išvadas byloje prieš Lietuvos Respubliką, pradėtoje gavus 2013 m. gruodžio 30 d. asociacijos „Rudaminos bendruomenė“ skundą, kuriame teigta, kad Lietuvos Respublika pažeidė Orhuso konvencijos nuostatas planuodama ir įgyvendindama LitPol link projektą ir nustatyti reikalavimą, kad alternatyvos gali būti pasirenkamos strateginio pasekmių aplinkai vertinimo arba planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo metu;
- pratesti senų taršos integruotų prevencijos ir kontrolės (toliau – TIPK) leidimų (išduotų iki 2014-07-01 pagal 2002–2014 m. galiojusių TIPK leidimų išdavimo tvarką) pakeitimą taršos leidimais (vadovaujantis Aplinkos apsaugos įstatymo (toliau – AAĮ) atitinkamomis nuostatomis), suteikti Aplinkos apsaugos agentūrai galimybę panaikinti taršos leidimų galiojimą, jei ūkio subjektai nevykdo AAA reikalavimo pateikti informaciją, reikalingą senų TIPK leidimų pakeitimui aplinkos ministro nustatytus reikalavimus atitinkančiu taršos leidimu, turinčiu atitinkamas specialiąsias dalis;
- patikslinti TIPK leidimų ir taršos leidimų galiojimo panaikinimo pagrindus atsižvelgiant į pastebėtus nuostatų, reglamentuojančių TIPK ir taršos leidimų galiojimo panaikinimą, netikslumus;
- nustatyti, kad organinius tirpiklius naudojančiame įrenginyje (toliau – OTN įrenginys) veikla būtų vykdoma pagal sprendime dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, pagal kurį planuojama ūkinė veikla atitinka teisės aktų reikalavimus, nustatytas sąlygas ir (ar) įgyvendinus sprendime ar atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo išvadoje, kad poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas, nustatytas priemonės reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai sumažinti ir (ar) jį kompensuoti;
- įtvirtinti prievolę vykdant veiklą OTN įrenginyje vadovautis tokiems įrenginiams eksploatuoti ir (ar) tokiai veiklai vykdyti nustatytais aplinkos apsaugos normatyvais ir aplinkos apsaugos standartais;
- sugriežtinti OTN įrenginių išregistravimo ir registracijos duomenų teikimo, kai įrenginys išregistruotas šiame įstatyme nustatytais atvejais, pagrindus; praplėsti OTN įrenginių registracijos duomenų teikimo ir tikslinimo pagrindus;
- įtvirtinti 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/42/EB dėl lakiųjų organinių junginių, susidarančių naudojant organinius tirpiklius tam tikruose dažuose, lakuose ir transporto priemonių pakartotinės apdailos produktuose, išmetamų kiekių ribojimo, iš dalies keičiančios Direktyvą 1999/13/EB (toliau – direktyva 2004/42/EB), I priede išvardintų dažų ir lakų, transporto priemonių pakartotinės apdailos produktų (toliau – produktai) tiekimo Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos rinkai ir jų naudojimo Lietuvos Respublikos teritorijoje ribojimus, nustatyti atitinkamą juridinių asmenų atsakomybę ir skirti pareigūnus, turinčius teisę tirti juridinių asmenų padarytus produktų tiekimo ir naudojimo pažeidimus, surašyti juridinių asmenų padarytų pažeidimų protokolus, nagrinėti ekonominių sankcijų skyrimo bylas;
- įtvirtinti atsakomybę, ekonomines sankcijas už biologinių atliekų (išskyrus biologiškai skaidžias sodų ir parkų atliekas) tvarkymo šių atliekų susidarymo vietose reikalavimų, reglamentuojamų teisės aktuose, nevykdymą;
- padidinti baudų dydžius už alyvos atliekų, kurios priskiriamos prie pavojingųjų atliekų, netinkamą tvarkymą, t. y. už apdorojimą, įskaitant deginimą ar naudojimą energijai gauti, neturint tam teisės, ir pardavimą ar pardavimą asmenims, kurie nėra atliekų tvarkytojai;
- patikslinti aplinkos atkūrimo priemonių vykdymo ir išlaidų atlyginimo teisinį reguliavimą ir skatinti savivaldybes imtis priemonių tvarkyti užterštas teritorijas;
- paskatinti ūkio subjektus laikytis TIPK ir taršos leidimų sąlygų: patikslinti Įstatymo 47 straipsnio 1 dalį ir 55 straipsnio 5 dalį, siekiant aiškiau reglamentuoti, kokiais atvejais 55 straipsnio 5 dalyje nurodytiems pažeidimams taikomas Įstatymo 47 straipsnyje nurodytas rašytinis įspėjimas, o kokiais – iš karto, be rašytinio įspėjimo, skiriama Įstatymo 55 straipsnio 5 dalyje nustatyta sankcija.

- ANK pakeitimo projekto tikslas – įtvirtinti atsakomybę, ekonomines sankcijas už biologinių atliekų (išskyrus biologiškai skaidžias sodų ir parkų atliekas) netinkamą (nesilaikant teisės aktuose nustatytų reikalavimų) tvarkymą.

5. Derinimas:

AAI pakeitimo projektas ir Įstatymo Nr. XIII-704 pakeitimo projektas:

- Teikti derinti Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Energetikos ministerijai, Finansų ministerijai, Susisiekimo ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Teisingumo ministerijai, Žemės ūkio ministerijai, Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai, Atliekų tvarkytojų ir turėtojų asociacijai, Lietuvos atliekų tvarkytojų asociacijai, Lietuvos chemijos pramonės įmonių asociacijai, Lietuvos pramonininkų konfederacijai, Lietuvos komunalininkų ir atliekų tvarkytojų asociacijai, Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacijai, Pavojingųjų atliekų tvarkytojų asociacijai;
- Atsižvelgta į Sveikatos apsaugos ministerijos, Žemės ūkio ministerijos, Teisingumo ministerijos pastabas. Kitos institucijos projektams pritarė be pastabų (Susisiekimo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija) arba per nustatytą laiką pastabų nepateikė;
- Atsižvelgta į derinimo metu gautą pasiūlymą iš Aplinkos apsaugos departamento patikslinti aplinkos atkūrimo priemonių vykdymo ir išlaidų atlyginimo teisinį reguliavimą ir skatinti savivaldybes imtis priemonių, kad būtų užtikrintas užterštų teritorijų tvarkymas.

ANK pakeitimo projektas:

- Teiktas derinti Aplinkos apsaugos agentūrai, Aplinkos apsaugos departamentui, Finansų ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Energetikos ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai, Žemės ūkio ministerijai, Vidaus reikalų ministerijai, Teisingumo ministerijai, Konkurencijos tarybai, Specialiųjų tyrimų tarnybai, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai, Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai, Lietuvos komunalininkų ir atliekų tvarkytojų asociacijai, Lietuvos savivaldybių komunalinių įmonių asociacijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacijai, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijai, Lietuvos pramonininkų konfederacijai, Lietuvos verslo konfederacijai, Lietuvos prekybos įmonių asociacijai, Lietuvos viešbučių ir restoranų asociacijai, Lietuvos augalų apsaugos asociacijai, Lietuvos daržovių augintojų asociacijai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmams, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacijai, asociacijai „Lietuvos maisto pramonė“, Aplinkosaugos koalicijai, VšĮ „Žiedinė ekonomika“, Nuotekų vežėjų asociacijai, asociacijai Lietuvos mediena, Biodegalų asociacijai, Vyriausybės atstovams apskrityse, Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrai prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Higienos institutui, Atliekų tvarkytojų ir turėtojų asociacijai. Į pateiktas institucijų pastabas atsižvelgta.
- *Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pastabų ir pasiūlymų Projektams dar nepateikė.*

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatom – Projektai neprieštarauja Vyriausybės programai, patvirtintai Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Projektus svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Teikiamas teisės aktų paketas buvo įtrauktas į Seimo III (rudens) sesijos darbų programą.

Ekonomikos politikos grupės vyresnioji patarėja

Jurgita Gaižiūnienė

Jurgita Gaižiūnienė, tel. +37070663780, el. p.
jurgita.gaiziuniene@lr.v.lt